

Još o dvjema slikama iz splitske galerije umjetnina

Pišući o dvjema slikama iz splitske Galerije umjetnina, koje su porijeklom s otoka Braća, a vlasništvo Arheološkog muzeja u Splitu, bio sam svojedobno istakao njihovu pripadnost utjecajnom krugu Gentilea Bellinija i njihove analogije s djelima mletačkih slikara Lazzara Bastianija, Bartolomea Montagne i Antonija Solarija zvanog Lo Zingaro.¹

Vraćajući se nakon nekoliko godina tim istim slikama na sugestiju prof. G. Gamulina istakao bih još više njihove izrazite srodnosti s djelima spomenutog *Solarija*, venecijanskog slikara koji je djelovao između 1495. i 1515. u Napulju, Milanu i u gradićima Maraka, koje nam omogućuju predložiti atribuciju ovih slika tome majstoru.

Tipologija sv. Doroteje, prikazane kao mlade žene naglašenih i napuhanih obraza, debela vrata i pospana pogleda, povezuje se s mnogobrojnim ženskim likovima spomenutih autora čija je slikarska formacija u sjeni Gentilea Bellinija i Bartolomea Vivarinija. Za Bastianija bio sam već naveo srodne ženske likove na pali sa sv. Venerandom u venecijanskoj Akademiji, a mogao bih još navesti lik Bogorodice na luneti u crkvi S. Maria e Donato u Muranu i sveticu na »Krunjenje Bogorodice« u Vicenzi.² S Montagnom analogije su manje uočljive, ali se ne mogu poreći srodnosti naše svete s njegovim likovima Bogorodice na pali u galeriji u Bergamu i na onoj u pinakoteci u Vicenzi, kao i s nekim njegovim ranim Madonama.³ Uz ta dva slikara spomenuo bih i Giovannija Martinija iz Udina koji je na donjem dijelu oltarske slike iz 1507. u milanskoj Breri grupirao oko lika sv. Uršule niz likova djevoja koje su vrlo srodne našoj svetici.⁴

Čini mi se da su sličnosti s likovima *Antonia Solaria* najizrazitije i najuočljivije. Taj je slikar naslikao niz ženskih likova koje s našom sveticom imaju upravo frapantnih analogija. To su npr. likovi Marije, sv. Katarine i sv. Lucije na pali u Fermu iz 1505, te dvije varijacije lika Salome iz 1511. u Galleria Doria Pamphili u Rimu, od kojih je na jednoj hebrejska princeza odjevena u haljinu optočenu draguljima na sličan način kao što je ukrašena odjeća svete na splitskoj slici.⁵ Taj lik žene debelih obraza, ukočena pogleda, tvrdih usana, oštro potegnutih obrva i naglašenog podbratka javlja se i na još nekim Solariovim slikama od Bogorodice sa sveticom koja joj pruža košaru voća i cvijeća (za koju se danas ne zna gdje se nalazi) i od poznate signirane napuljske Bogorodice s Djetetom i darovateljem do Marije na pali u Osimu i do Madone koja je pripadala zbirci Spiridon u Parizu.⁶

Kod Solarija mogu se naći sličnosti i za muški lik duge kovrčaste kose i sklopljenih ruku, iako je na splitskom svecu perspektivno rješenje nespretnije. Spo-

¹ K. Prijatelj, *Problemi belliniani in Dalmazia*, Arte veneta X, Venezia 1956, str. 60–62, sl. 57–58; isti, *Studije o umjetnina u Dalmaciji I*, Zagreb 1963, str. 40–41, sl. 24–25.

² R. van Marle, *The Development of the Italian Schools of Painting XVIII*, The Hague 1936, sl. 110, 111, 112.

³ B. Berenson, *Italian Pictures of the Renaissance*, Venetian School, London 1957, vol. I, sl. 496, 497; de Suarez, *Bartolomeo Montagna*, Firenze 1921, sl. I, 2, 3, 7, 9, II, 12.

⁴ B. Berenson, o. c., sl. 492.

⁵ B. Berenson, o. c., sl. 553, 558; R. van Marle, o. c., sl. 277.

⁶ B. Berenson, o. c., sl. 550, 551; R. van Marle, o. c., sl. 272, 276.

Sl. 1 Antonio Solario, SV. DOROTEJA (Split, Galerija umjetnina)

Sl. 2 Antonio Solario, LIK MUSKARCA (Split, Galerija umjetnina)

menuo bih portret donatora na londonskom triptihu iz 1514, te lik nepoznatog donatora na spomenutoj napuljskoj slici, koji imaju u obradbi profila a posebno podbradka, usana, oka i vrata očitih analogija s našim likom.⁷

Ove poredbe imaju za cilj potkrijepiti jedan uži atributivni prijedlog koji bi nas približio rješenju pitanja autora dviju kvalitetnih slika, koje su odavna postale dio našeg umjetničkog inventara.

⁷ B. Berenson, o. c., sl. 551, 556; R. van Marle, o. c., tabla uz stranu 404.

⁸ Mislím da bi ove dvije slike mogle biti kasnije izrezani dijelovi jedne te iste veće cjeline; svetica je po svoj prilici bila lik iz »Sacre conversazione«, dok je muški lik vjerojatno portret donatora koji je bio prikazan na donjem dijelu slike.

Riassunto

ANCORA SU DUE DIPINTI DELLA GALLERIA DI SPLIT

Ritornando all' analisi di due tavole di scuola veneta verso il 1500 nella Galleria di Split, che l'autore pubblico a suo tempo mettendole nella sfera di Gentile Bellini e intuendovi analogie con le opere di Lazzaro Bastiani, di Bartolomeo Montagna e con Antonio Solario detto Lo Zingaro, l'autore in un nuovo accurato esame porge nuovi confronti colle opere dei citati pittori e con quelle di Giovanni Martini da Udine. Essendo le analogie coi dipinti del Solario le più visibili e le più chiare, viene qui proposta l'attribuzione dei due dipinti a questo raro e interessante maestro.